OSIYO TEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

UZLUKSIZ TA’LIMDA ZAMONAVIY TENDENSIYA VA STRATEGIYALARNI JORIY ETISH: MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

2025

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

OSIYO TEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

UZLUKSIZ TA’LIMDA ZAMONAVIY TENDENSIYA VA STRATEGIYALARNI JORIY ETISH: MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari

2025-yil 14-15-noyabr

QARSHI – 2025

3. Ziyamuhamedova F. “Interfaol metodlar orqali o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish.” – Toshkent, 2021.

4. Hasanboeva O., Safarova R. “Boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi.” – Toshkent: NMIU, 2020.

5. www.ziyonet.uz – O‘zbekiston Respublikasi ta’lim portali.

6. Kamalova, D. "Improving the methodology of developing congruence qualities in the process of pedagogical education of students." *science and innovation* 3, no. B2 (2024): 105-108.

MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARI VA BOSHLANG’ICH TA’LIM ORASIDAGI UZVIYLIK

Ibragimova Gulobat Raxmat qizi
Osiyo texnologiyalar universiteti katta o’qituvchisi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini yangi o'quv sharoitlariga moslashtirish muammosi har doim ham ta’lim tizimida dolzarbdir. Uning tadqiqotida bolalar psixologlari, o'qituvchilar, shifokorlar va olimlarga katta e'tibor beriladi. Ushbu masalani atroflicha o'rganib chiqib, mutaxassislar birinchi sinf o'quvchisining` jamiyatdagi moslashuviga ta'sir etuvchi omillardan biri bu maktabgacha ta’lim muassasasi va maktab ishining uzluksizligi degan xulosaga kelishdi. Maktabgacha yoshdagi bolalik davri fundamental ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirish uchun qulay davrdir. Maktabgacha yoshdagi bolaning etakchi faoliyati - bu o'yin. Asosiy aqliy jarayonlarning rivojlanishi - xotira, e'tibor, fikrlash, tasavvur ham maktabgacha yoshdagi davrda faol rivojlanadi. Bolalar bog'chasidan maktab muassasasiga o'tish davridabolaning tanasida va psixologiyasida qayta qurish sodir bo'ladi. O'yindan o'tish jarayoni bolaning o'quv jarayonini o'zi idrok etishida ba'zi qiyinchiliklarning paydo bo'lishi bilan bog'liq. Bolalar bog'chasi va maktab ishining uzluksizligi uzluksiz ta'limning yagona tizimda ushbu aloqalari o'rtasida maxsus yaxlit ta'lim muhitini yaratishni anglatadi. Ta'lim muassasalarining bunday yagona ta'lim muhitini tashkil etishdagi asosiy maqsadi ta'lim va tarbiya masalalariga yagona yondashishni asosli rivojlantirishdir.Pedagogik jamoalar oldida turgan birinchi va asosiy vazifa bolani bolalar bog'chasidan maktab o'quv yurtiga o'tkazish jarayoni uchun qulay shart-sharoitlarni yaratishdir. So'nggi paytlarda bolaning intellektual tayyorgarligining tarkibiy qismlari to'g'risida ko'plab kelishmovchiliklar mavjud, shuning uchun olti yoshli bolalarning maktabga tayyorgarligini yaxshilash bo'yicha birgalikda ish olib boorish juda dolzarb vazifadir. Shu bilan birga, bolalarda maktab hayotiga qiziqishni shakllantirishga alohida

e'tibor qaratilmoqda. Bir muassasadan ikkinchisiga o'tish davrida ota-onalarga bolani kuzatishda ularning rolini tushunishga yordam berish maktab o’qituvchilari va bolalar bog'chalari tarbiyachilari uchun yetakchi vazifadir. Boshlang'ich sinf o'quvchisi bo'lgan boshlang'ich maktab o'qituvchisi, o'qituvchining yaqin odam va birinchi yordamchi ekanligiga odatlangan bola uchun tushunarsiz masofada. Bolaning o'qituvchisi haqidagi tasavvurini to'g'ri va vaqtida tiklash - bu oila a'zolari va ta'lim muassasalari xodimlarining birgalikdagi vazifasidir. Ushbu yo'nalish ota-onalar yig'ilishlari, kelajakdagi o'qituvchilar bilan ota-onalarning uchrashuvlari va ota-onalar uchun to'garaklar o'tkazish orqali amalga oshirilmoqda. Agar rejalashtirilgan barcha tadbirlar professional ravishda amalga oshirilsa, bolalar bog'chasi va oilaning uzluksizligi maktab bolalari va o'qituvchilar tomonidan bolalar tomonidan idrok etishning yetarli tizimini shakllantirishga imkon beradi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari va maktablar ishida to'liq uzluksizlikni ta'minlaydigan ta'lim muassasalari faoliyatining asosiy yo'nalishi bolalar bilan ishlashdir. Ushbu yo'nalishni amalga oshirishda o'qituvchilar o'zlariga bolalarning maktab, maktab hayoti, o'qituvchilik faoliyati to'g'risidagi tasavvurlarini kengaytirish vazifasini qo'ydilar, ularning o'ziga xosligi bolalar bog'chasida darslarni o'tkazish xususiyatlaridan bir oz farq qiladi. "Maktab" deb nomlangan ta'limning keyingi bosqichiga o'tish jarayonida bola o'zini mutlaqo yangi muhitda ekanligini his qilmasligi kerak, lekin "maktabgacha ta'lim-boshlang'ich maktab" yagona tizimida qolishda davom etadi.Bolalarni maktab hayotining o'ziga xos xususiyatlari bilan tanishtirish va kirish darslarini o'tkazish uchun maktab o'qituvchilari maktabga kirishdan oldin bir muncha vaqt bo'lajak birinchi sinf o'quvchilari uchun tanishtirish darslarini o'tkazadilar. Tajriba shuni ko'rsatadiki, bunday sinflarga tashrif buyuradigan bolalarning psixikasida adaptiv jarayonlarni shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Tizimdagi moslashuv darslarida qatnashgan bolalar ta'lim tizimidagi o'zgarishlarni ko'proq sezadilar, ular yangi jamoada tezroq moslashadi. Shu bilan birga, ular yangi talaba bilan yaxshi shug'ullanishadi va yangi o'qituvchini ijobiy qabul qilishadi. Bunday holatda bolalar bog'chasi va maktabning uzluksizligi maktab o'quvchilarining o'qituvchilar bilan birgalikda o'quv mashg'ulotlariga qo'shilishi tufayli amalga oshiriladi.Haqiqiy uzluksizlikka bo'lgan ehtiyoj uzoq vaqtdan beri mavjud bo'lib kelgan va hozirgi bosqichda dolzarb bo'lib qolmoqda. Shu bilan birga, o'qitish shakllari va usullarining o'zgaruvchanligi, bolalar bog'chalari va maktablarga o'zgaruvchan dasturlar va texnologiyalarni joriy etilishi bilan ketma-ket munosabatlarning mos kelmasligi qayd etilmoqda. Bolalarni maktabga tayyorlash bugungi kungacha bolalar bog'chasining ijtimoiy-pedagogik ustuvorliklarini maktab talablari va xususiyatlariga moslashtirishga kirishdi, bu bolalar bog'chasida faol bolalar faoliyatining o'ziga xos shakllari-maktabgacha tarbiyachi, o'yinlar. Borgan sari, u "dars mashg'ulotiga" yo'l ochib berdi yoki sezilarli darajada o'zgartirilib, "didaktikaga" aylandi.Natijada,maktabda bolalarning maktabga tayyorgarligini monitoring qilish ma'lumotlariga ko'ra, o'quvchilarning ichki pozitsiyasining asosiy ko'rsatkichlaridan biri sifatida bolalarda kognitiv motivatsiyaning pasayishi kuzatilib

kelardi. Bugungi kunda mana shunday kamchiliklarning bartaraf etib borilayotgani quvonarli holdir.

Maktab va bolalar bog'chasi - bu ta'lim tizimidagi o'zaro bog'liqlik. Aniqroq aytganda, bolalar bog'chasi - bu ta'limning poydevori, maktab - bu ta'lim potensiali, shaxsning asosiy madaniyati rivojlanadigan bino. Maktabda muvaffaqiyatga erishish ko'p jihatdan maktabgacha yoshda shakllangan bilim va ko'nikmalarning sifatiga, kognitiv qiziqishlarni rivojlantirish darajasiga va bolaning bilim faolligiga bog'liq. Shu sababli bugungi kunda bolalarni maktabga tayyorlashda bolalar bog'chasi va maktab o'rtasidagi uzviylikni shakllantirish yangi yondashuvni talab qiladi. D.B.Elkoninning ta'rifiga ko'ra, maktabgacha va boshlang'ich maktab Yoshi inson rivojlanishining bir davri bo'lib, "bolalik" deb nomlanadi. Ammo maktabgacha yoshdan maktabgacha bolalikga o'tish davri eng qiyin va himoyasiz hisoblanadi. Hozirda ta'lim muhitining yaxlitligini saqlash zarurati yurtimizda ta'limni rivojlantirishning eng muhim ustuvor yo'nalishlaridan biri ekanligi bejiz emas. Bunga erishishning muhim sharti ta'limning har bir bosqichida ta'lim tizimining barcha tarkibiy qismlarining (maqsadlar, vazifalar, mazmun, uslublar,vositalar, ta'lim va tarbiyani tashkil etish shakllari) izchilligi, uzluksizligi tushuniladigan ta'limning uzluksizligini ta'minlashdir.

Boshlang'ich maktab o'quvchilarga o'z qobiliyatlarini to'liq namoyon etish, tashabbuskorlik,mustaqillik va ijodkorlikni rivojlantirishga yordam berish uchun mo'ljallangan. Ushbu vazifaning muvaffaqiyati ko'p jihatdan bolalar bog'chasida bolalarda kognitiv qiziqishlarni shakllantirishga bog'liq. Maktabgacha yoshdagi bolaning qiziqishi - bu uning xotirasi, e'tibori,fikrlashi.Bolaning bolalar bog'chasiga qiziqishini rivojlantirish, ko'ngil ochish, o'ynash, sinfda nostandart vaziyatlarni yaratish orqali hal etiladiYa'ni ***faoliyat yondashuvi,*** qaysi davlat ta'lim standartlariga mos keladi. Uning mohiyati shundan iboratki, harakatlar orqali tushunish boshlanadi. Bola o'qituvchi tomonidan unga etkazilgan tayyor ma'lumotni idrok qilib, passiv tinglovchi bo'lmasligi kerak. Bu rivojlanish uchun asos sifatida tan olingan bolaning faoliyati - bilim tayyor shaklda berilmaydi, lekin o'qituvchi tomonidan tashkil etilgan faoliyat jarayonida bolalar tomonidan o'zlashtiriladi. Shunday qilib, ta'lim faoliyati tarbiyachi bilan bola o'rtasidagi hamkorlik vazifasini bajaradi, bu bolalarda aloqa ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi, ta'lim faoliyatining zaruriy qismi sifatida.Bu, o'z navbatida, ta'lim faoliyatining universal shart-sharoitlarini shakllantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyevning 2017-yil 19-oktabrda Maktabgacha ta’lim tizimini tubdan takomillashtirish masalalariga bag‘ishlangan yig‘ilishdagi nutqidan https://president.uz
2. MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA IJTIMOIY RIVOJLANISH Jumayeva Malika Aliyevna

Termiz davlat pedagogiika instituti Maktab gacha ta'lim nazariyasi kafedrasi o'qituvchisi Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar (2023 йил No2)ISSN 2181-1709 (P)

3.Buronova Dilfuza To'htaevna, 2Qayumova Matluba Abduxalikovna Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish international scientific-practical conference "preschool education: quality and efficiency, development perspectives", december 4-5, 2024

4.Esanova Sarvinoz U'ktamovna, Mamatqulova Nozimaxon Shavkat qizi MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA IJTIMOIY-HISSIY KOMPETENTSIYANI RIVOJLANTIRISH Международный научный журнал № 5 (100), часть 1 «Новости образования: исследование в XXI веке» декабрь, 2022 г

Zamonaviy sinf boshqaruvi strategiyalari

Kozimova Sadoqat
Osiyo texnologiyalar universiteti
Pedagogika kafedrasi o'qituvchisi

Bugungi kunda ta'lim tizimi tez o'zgarayotgan zamon talablariga mos bo'lishi kerak. Maktablarda boshqaruvni zamonaviy usullar asosida tashkil etish ta'lim sifatini yaxshilaydi va o'quv jarayonini samaraliroq qiladi. O'zbekistonda ham ta'limni boshqarish sohasida yangi yondashuvlar, raqamli texnologiyalar va xalqaro tajribalar joriy etilmoqda. Ushbu maqolada zamonaviy boshqaruv asosida maktab ta'limini yaxshilashning asosiy yo'llari ko'rib chiqiladi, bu esa o'quvchilarning bilim saviyasini oshirish va maktab faoliyatini optimallashtirishga yordam beradi.

1. Raqamli texnologiyalarni qo'llash.

Zamonaviy texnologiyalar maktab boshqaruvida katta ahamiyatga ega. Elektron jurnallar, onlayn platformalar va raqamli o'quv dasturlari o'qituvchi, o'quvchi va ota-onalar o'rtasidagi aloqa va nazoratni yaxshilaydi. Masalan, elektron kundalik orqali ota-ona farzandining baholarini tezda ko'rishi mumkin. Bu esa ta'lim jarayonini shaffof va samarali qiladi.

2. Ma'lumotlar asosida qaror qabul qilish.

Maktab rahbariyati uchun ma'lumotlarni tahlil qilish juda muhim. O'quvchilarning baholari, davomat va o'qituvchilarning ishlash natijalari asosida qaror qabul qilinsa, kamchiliklarni oson aniqlab, ularni bartaraf etish mumkin. Shunday qilib, boshqaruvda ilmiy asosga ega yondashuv vujudga keladi.

Toshpo‘latova Durdona Hoshim Qizi	BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARINING KOMMUNIKATIV KOMPENSATSIYASINING TA’LIM SIFATIGA TA’SIRI	**238**
Ibragimova Gulobat Raxmat Qizi	MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARI VA BOSHLANG’ICH TA’LIM ORASIDAGI UZVIYLIK	**242**
Kozimova Sadoqat	ZAMONAVIY SINF BOSHQARUVI STRATEGIYALARI	**245**
Berdiyeva Lobar Norqobulovna	BOSHLANG’ICH SINF ONA TILI DARSLARIDA LUG‘AT USTIDA ISHLASH	**247**
Berdiyeva Lobar Norqobulovna	BOSHLANG’ICH SINF ONA TILI DARSLARIDA SO‘Z MA’NOSINI TUSHUNTIRISH YO‘LLARI	**250**
Yodgorova Husnora Jo’raqul Qizi	MAKTABGACHA TA’LIM YOSHIDAGI BOLALARDA INTELLEKT VA KREATIVLIKNI RIVOJLANTIRISH BOSQICHLARI	**253**
Tursunboyeva Zuxra Umid Qizi	MAKTABGACHA TA’LIM TIZIMINING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO‘LLARI	**257**
Sultonova Shahnoza Yusuf Qizi	4-SINF MATEMATIKA DARSLARIDA “BO‘LINISH ALOMATLARI” MAVZUSI USTIDA ISHLASH	**259**
N.M. Osmonbekova	MAKTABGACHA VA BOSHLANG‘ICH TA'LIM UZVIYLIGINI TA'MINLASH MASALALARI, MUAMMO VA ECHIMLARI	**262**
Yo’ldosheva Navbahor Alisher Qizi	BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARIDA KITOBGA BO‘LGAN QIZIQISHNI OSHIRISH VA TAVSIYA QILINADIGAN KITOBLAR AHAMIYATI	**265**
Hayitova Nigora Normamatovna O’rinova Yulduz Tursunniyozozvna	BOSHLANG’ICH TA’LIMDA STEAM TEXNOLOGIYASINING AHAMIYATI VA SHART SHAROITLARI	**268**
Otaboyeva Inobat To‘Lqin Qizi	MAKTABGACHA YOSHDA IJODIY FAOLIYAT TUSHUNCHASINING PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK TALQINI	**274**
Parmonova Laylo Ilxomovna	INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA SENSOMOTORIKANING RIVOJLANISHI	**279**
Mirzayev Sardor Amrillayevich	IJTIMOIY PERSEPSIYANI RIVOJLANTIRISHDA PEDAGOGIK REFLEKSIYA, ATTRAKSIYA VA KONGRUENTLIK SIFATLARINING O’RNI	**282**
Tursunova Sevara Yusuf Qizi	KOGNITIV YONDASHUV ASOSIDA PEDAGOGIK VAZIYATLARNI MODELLASHTIRISH NAZARIYASI	**286**
Ashurova To’lg’anoy Ergashevna	BO‘LAJAK TARBIYACHILARNING FAOLIYAT MARKAZLARIDA ISHLASH KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHNING AHAMIYATI	**291**
Bozorova Marg’uba Bahriddinovna	MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTIDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH	**294**
Djurayeva Zulayxo Xujamovna	MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTI RAHBARINING BOSHQARUV MADANIYATI	**297**
Inoqova Saboat Akramovna	ILK QADAM’ DASTURIDA MUSIQIY TARBIYANING O‘RNI VA AHAMIYATI	**299**